

UDK 343.53:336.741.1
343.9.024:336.7
Prihvaćeno: 25.10.2017.

Dr *Vukan Slavković**

KRIVIČNO DELO PRANJA NOVCA U SAVREMENOM UPOREDNOM ZAKONODAVSTVU

Apstrakt: Pranje novca je krivično delo međunarodnog karaktera koje priznaje većina zakonodavstava i pravnih teoretičara u čitavom svetu. To je priliv prihoda stečenih krivičnim delom, prividno legalnih, u cilju budućeg slobodnog korišćenja date imovine i sticanja novih dohodaka. Krivična dela pranja novca predviđena su međunarodnim sporazumima, među kojima najveći značaj ima Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci i Konvencija Saveta Evrope o pranju, traženju, zapleni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma. Bečka konvencija je prvi, ali i najvažniji međunarodni ugovor posvećen pranju novca, jer se sve naredne konvencije zasnivaju na tom sporazumu. U članu 3 (1) države se pozivaju da inkriminišu tri oblika aktivnosti kada se vrše umišljajno. Primarna namera je bila da se kriminalizuje proces u kome neko prikriva postojanje, nedozvoljen izvor ili nazakonito korišćenje dohoda, a zatim ih lažno prikaže kako bi prihodi izgledali legalno. Takođe, cilj se ogleda i u tome da se spreči povratak nezakonitog profita u kriminalnu delatnost, koji se koristi za razvoj te aktivnosti. U ovom radu autor razmatra jedan broj značajnih pitanja vezanih za krivična dela pranja novca. U datom kontekstu posebna pažnja posvećena je prikazu i analizi zakonskih tekstova Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i Ruske Federacije.

Ključne reči: pranje novca, Bečka konvencija, prihodi stečeni krivičnim delom, legalizacija, Konvencija o pranju novca.

* Profesor na Visokoj školi za kriminalistiku i bezbednost u Nišu, vukanslavkovic@yahoo.com

Svuda u svetu možete na dva načina da se odbranite, održite u struji života i da ljude prisilite da vas poštuju i poštede. Prvi je da steknete toliko novca i sigurnih dobara da vam niko ne sme i ne može ništa. Drugi je da pokažete takvu ravnodušnost prema novcu, vlasti i svakom društvenom sjaju i uspehu da vam opet ne može niko ništa.

Ivo Andrić¹

1. UVOD

Žudnja za potomstvom, bogatstvom, moći, slobodom i ljubavlju, predstavljaju univerzalne motive ljudske egzistencije i pokretačke sile života.² Ovi motivi nisu samo čud i pravac ličnosti, već i svest društva jer pokazuju šta ono sve prihvata ili odbija da prizna kao prihvatljivo – bogatstvo, plemstvo, društvene veze, sve što izlazi iz okvira svakom dostižnog, što je stečeno bez zasluge.³ Okolina podržava pojedinca obično samo dotle dok se stavovi tog pojedinca slažu sa stavovima okoline, a kada počnu da se razilaze, tada grupa pojedinca kritikuje, osuđuje i odbacuje.⁴

Novac je merilo vrednosti i sredstvo plaćanja, a zbog višestrukog značaja koji ima u platnom prometu i privrednom poslovanju uopšte, uživa i posebnu pravnu zaštitu, pa i u domenu krivičnog prava. Ta zaštita se ostvaruje i kriminalizacijom određenih radnji, čija osnovna svrha je suzbijanje tzv. pranja novca, odnosno unošenja u opticaj novca koji je pribavljen na nezakonit način.⁵ Pranje novca – *money laundering* (eng.) kao pojam je nastao u Sjedinjenim Američkim Državama sredinom XX veka. Pod ovim terminom podrazumevaju se različite aktivnosti pojedinca i grupa koje su usmerene na legalizaciju novca stečenog u toku bavljenja različitim kriminalnim aktivnostima.

Da bi se ovakve nedozvoljene delatnosti suzbile međunarodna zajednica je pristupila normiranju prava i obaveza pojedinih zemalja s ciljem sprečavanja i suzbijanja ovih nedozvoljenih ponašanja.⁶

Pranje novca je krivično delo međunarodnog karaktera koje priznaje većina zakonodavstava i pravnih teoretičara u čitavom svetu. To je priliv prihoda stečenih krivičnim delom, prividno legalnih, u cilju budućeg slobodnog korišćenja date imovine i sticanja novih dohodaka. Navedena radnja predstavlja pretnju za normalno funkcionisanje tržišne privrede i slobodne ekonomske odnose, kako unutar države, tako i na međunarodnom nivou. Pranje novca omogućava učinocima krivičnih dela da finansiraju najopasnije oblike kriminalne delatnosti, poput terorizma, nezakonitog prometa opojnih droga, trgovine ljudima i organizovanog kriminala. Društvena opasnost se ogleda u narušavanju ekonomske ravnoteže u cilju priliva velike sume novca, koja nema pokriće u robi, radu i uslugama. Pranje novca podstiče neosno-

1 I. Andrić /1979/: *Znakovi pored puta*, Sarajevo, str. 169.

2 D. Čosić /1997/: *Koreni*, Beograd, str. 260.

3 A. Tišma /1997/: *Vere i zavere*, Beograd, str. 179.

4 N. Rot /1969/: *Psihologija ličnosti*, Beograd, str. 110.

5 Lj. Lazarević /2011/: *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, str. 753.

6 D. Jovašević /2006/: *Leksikon krivičnog prava*, Beograd, str. 546.

vano bogaćenje, narušavanje osnovnih ekonomskih aktivnosti, raslojavanje društva i kontrolu mnogih preduzeća (pa i grana privrede) od strane kriminalnih grupa. Korupcija, organizovani kriminal i pranje novca obrazuju zajednički kompleks, ali njihovo uzajamno dejstvo povećava društvenu opasnost svake navedene kriminalne delatnosti. Efektivno suzbijanje pranja novca zahteva izradu jedinstvenog pristupa u svim državama na osnovu međunarodnih standarda koji su formulisani u preporuci Organizacije za kontrolu i sprečavanje pranja novca (FATF)⁷ koja se zasniva na zahtevima međunarodnih i regionalnih konvencija i rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija.⁸

2. MEĐUNARODNE KONVENCIJE KOJE KRIMINALIZUJU PRANJE NOVCA

Ratifikacija Konvencije Saveta Evrope „O pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih kriminalom“ od 8. novembra 1990. godine⁹ i Konvencije UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine¹⁰ obavezuju Srbiju da uskladi svoje zakonodavstvo sa odredbama datih međunarodnih ugovora. Prvu konvenciju potpisali su predstavnici sledećih zemalja: Belgije, Kipra, Danske, Savezne Republike Nemačke, Islanda, Italije, Holandije, Norveške, Portugalije, Španije, Švedske i Velike Britanije. Ovaj međunarodni sporazum zamenila je Konvencija Saveta Evrope o pranju, traženju, zapleni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma, koja je sačinjena 16. maja 2005. godine u Varšavi.¹¹ Radnje koje definišu pranje novca vrše se umišljajno i propisane su u članu 9. važeće konvencije. Prema stavu 4. datog člana, državama je omogućeno da inkriminišu kao pranje novca samo raspolaganje prihodima koji izviru iz određenih krivičnih dela ili raspolaganje svim prihodima, bez obzira iz kog krivičnog dela oni potiču. Srbija se opredelila za drugu mogućnost.¹²

Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine primenjuje se na sprečavanje, istragu i sudsko gonjenje teških krivičnih dela organizovane grupe kriminalaca, sastavljene od tri ili više lica, koja deluje kontinuirano i sporazumno radi pribavljanja finansijske ili druge materijalne koristi. Pored organizovanih kriminalnih grupa, konvencija posebno predviđa kažnjavanje pranja novca stečenog vršenjem krivičnih dela, obavezujući države potpisnice da usvoje neophodne zakonodavne mere.¹³

7 „Financial Action Task Force on Money Laundering“.

8 Уголовная ответственность за отмыwanie доходов от преступной деятельности и его предупреждение в США и России, <http://www.dissercat.com/content/ugolovnaya-otvetstvennost-za-otmyvanie-dokhodov-ot-prestupnoi-deyatelnosti-i-ego-preduprezhd>, 06. avgust. 2017.

9 Službeni list SRJ – Međunarodni ugovori, br. 7/2002 i 18/2005. U nastavku teksta biće korišćen naziv „Konvencija o pranju novca“.

10 Službeni list SRJ – Međunarodni ugovori, br. 6/2001.

11 Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori“, br. 19/2009.

12 V. Jakulin /2015/: Pranje novca u aktima Evropske unije, *Strani pravni život* № 2, str. 20.

13 Z. Stojanović, D. Kolarić /2014/: *Krivičnopravno suzbijanje organizovanog kriminaliteta, terorizma i korupcije*, Beograd,, str. 126.

Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci (Beč 1988. godine)¹⁴ potpisali su predstavnici 43 države, a taj broj je porastao na preko 180 zemalja. Ipak, vremenom je usklađivanje zakonodavstava sa članom 3. (1) (b) postalo sporadično i nije bilo konzistentno. Neke potpisnice konvencije tek treba da usvoje zakone koji kriminalizuju pranje novca, a u mnogim slučajevima članice su odustale od primene ovih zakona. Najveću odgovornost pokazale su članice FATF, dok pojedine zemlje odbijaju da uvedu zakonodavstvo koje onemogućava legalizaciju prihoda stečenih krivičnim delom, iako su neke od njih potpisnice konvencije.¹⁵

Takođe postoje države kod kojih nije u značajnoj meri zabeležena primena zakona koji suzbijaju pranje novca. Za razliku od Konvencije o pranju novca, ovaj sporazum je opšti mehanizam za saradnju koji obuhvata sve oblike međunarodne sudske kooperacije u krivičnoj oblasti, uključujući i ekstradiciju.

Član 3. stav 1. Bečke konvencije obavezuje države da inkriminišu tri oblika aktivnosti pranja novca:

- (b) (i) konverzija ili transfer svojine, uz znanje da je takva svojina stečena na osnovu jednog ili više krivičnih dela u skladu sa podstavom (a) ovog stava, ili na osnovu učešća u takvom krivičnom delu ili krivičnim delima, za svrhe prikrivanja ili lažnog prikazivanja nezakonitog porekla svojine ili pomaganja nekom licu koje je umešano u izvršenje takvog ili takvih krivičnih dela da bi izbeglo zakonske posledice svojih dela;
- (ii) prikrivanje ili lažno prikazivanje prave prirode, izvora, mesta, raspolaganja, kretanja, prava u vezi sa svojinom, ili nad svojinom, uz znanje da je takva svojina stečena na osnovu jednog ili više krivičnih dela utvrđenih u skladu sa podstavom (a) ovog stava ili učešćem u jednom ili više takvih krivičnih dela.
- (c) Zavisno od ustavnih načela i osnovnih koncepcija svog pravnog sistema:
 - (i) sticanje, posedovanje ili korišćenje svojine, sa znanjem, u vreme prijema, da je takva svojina stečena na osnovu jednog ili više krivičnih dela utvrđenih u skladu sa podstavom (a) ovog stava ili učešćem u takvom krivičnom delu ili krivičnim delima.

Pored objektivnih obeležja, Bečka konvencija kao bitan konstitutivni element zahteva postojanje znanja, svesti, namere ili cilja kao subjektivnih elemenata psiho-

14 *Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori*, br. 14/90. U nastavku teksta biće korišćen naziv „Bečka konvencija“.

15 Zemlje Severne Afrike i Bliskog Istoka glavno su područje za organizovanu trgovinu drogama i središta finansijskih akcija oko pranja novca (Nigerija, Zambija). Od azijskih zemalja vodeće mesto u organizovanoj trgovini opojnim drogama i pranju novca imaju Indija i Pakistan. (S. Konstantinović Vilić, V. Nikolić Ristanović, M. Kostić /2010/: *Kriminologija*, Beograd, str. 200). Nalazi Radne grupe Organizacije za kontrolu i sprečavanje pranja novca (FATF) ukazuju da ISIS organizovano participira u međunarodnim finansijama, jer neke finansijske institucije koje deluju na teritoriji koju kontrolišu ISIS održavaju veze sa međunarodnim finansijskim sistemom i postoje jurisdikcije sa kojima banke sa teritorije koju kontrolišu ISIS mogu da održavaju vezu. (The Financial Action Task Force, 2015, *Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant*, Paris: FATF/OECD, pp. 28, 68).

loške prirode na strani učinioca u vreme preduzimanja radnje izvršenja krivičnog dela. Konvencija pri tome nije odredila vrstu krivične sankcije koja se mora izreći učiniocu od strane nadležnog suda, već je to prepušteno nacionalnom zakonu.¹⁶ Primena zakonodavstva o pranju novca koja proističe iz široke definicije *actus reus*-a, može se dovesti u ravnotežu zahtevom da tužilaštvo utvrdi *mens rea*. Ovaj subjektivni element je dvostruk:

1. znanje o kriminalnom poreklu imovine i
2. specifična namera.

Prvi element nesumnjivo izaziva najviše sporenja. U centru zbivanja svakog suđenja o pranju novca je spor koji se tiče znanja okrivljenog o „kriminalnim prihodima“. Obzirom da je često teško ustanoviti da je okrivljenom bilo poznato poreklo imovine (a naročito od kojih krivičnih dela potiču prihodi) u većini slučajeva tužilaštvo će pokušati da izvede zaključak na osnovu faktičkih okolnosti. Ovaj način dokazivanja „znanja“ odobren je na međunarodnom nivou u članu 3. stav 3. Bečke konvencije i članu 6. stav 2. tačka (c) Konvencije o pranju novca, ali i od strane sudova ili zakonodavstava u raznim jurisdikcijama (npr. Belgija¹⁷ i SAD¹⁸).

Termin konverzija je definisan kao „radnja promene iz jedne forme u drugu. To znači da dolazi do zamene ili transformacije prirode prihoda. Ova transformacija može se odrediti kao pretvaranje jedne stvari u drugu. Primer za to je konvertovanje kriminalnih prihoda u slučaju prometa opojnih droga. Tada dolazi do promene forme i modela gotovog novca putem izmene u veću denominaciju (apoene), kako bi se umanjila masovnost i olakšala prenosivost. Drugi primer može biti polaganje gotovog novca na račun u banci, nakon čega se originalni kriminalni prihodi menjaju iz jedne forme u drugu (gotov novac se konvertuje u elektronski novac deponovan na bankovnom računu). Prema UNODC¹⁹ terminologiji, ovo je tipičan primer prve i/ili druge faze u procesu pranja novca. Ovaj oblik krivičnog dela pranja novca u načelu zahteva kao dokaz nameru da se prikrije ili lažno prikaže zabranjen izvor prihoda ili pomogne licu koje je uključeno u izvršenje takvog krivičnog dela.²⁰

U širem smislu konverzija predstavlja svako pretvaranje jednog pravnog stanja (pravne realnosti) u drugo, u potpunosti ili delimično. U kontekstu ovog krivičnog dela konverzija imovine koja potiče od krivičnog dela u prvom redu predstavlja zamenu novca, odnosno njegovo pretvaranje iz jedne valute u drugu. No, konverzija može biti izvršena i u odnosu na druga prenosiva prava, kao npr. kada se novac na odgovarajući način konvertuje u hartije od vrednosti, akcije ili obveznice.

- 16 D. Jovašević /2013/: Pranje novca– međunarodni standardi i pravo Republike Srbije, *Teme*, № 4, str. 1837.
- 17 G. Stessens /1997/: *De nationale en internationale bestrijding van het witwassen. Onderzoek naar een meer effectieve bestrijding van de profijtgerichte criminaliteit*, Antwerp, pp. 157–158.
- 18 J. Gurule /1995/: The Money Laundering Control Act of 1986: Creating a New Federal Offence or Merely Affording Federal Prosecutors an Alternative Means of Punishing Specified Unlawful Activity?, *American Criminal Law Review*, pp. 837–838.
- 19 United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC).
- 20 R. Durrieu /2013/: *Rethinking Money Laundering & Financing of Terrorism in International Law*, Boston, pp. 242.

Prenos imovine koja potiče od krivičnog dela podrazumeva svojinski prenos imovine sa jednog na drugo (fizičko ili pravno) lice, koji može biti ostvaren na različite načine, u zavisnosti od toga da li se prenose stvari ili prava. Tako prenos imovine može biti učinjen npr. prodajom, cesijom, svojinskim indosamentom i sl. Kada je reč o novcu, do njegovog prenosa po pravilu dolazi u okviru platnog prometa koji podrazumeva sva plaćanja koja se vrše preko neke banke ili slične organizacije u vezi sa bilo kojom vrstom pravnih poslova.²¹

Sticanje, posedovanje ili korišćenje kriminalnih prihoda (treći oblik dela iz Bečke konvencije) predstavlja najopasniji vid saradnje sa izvršiocem krivičnog dela, jer kao dokaz ne zahteva bilo koji oblik aktivnog učešća u nelegalnim radnjama, već samo sticanje, držanje i korišćenje prihoda, a u momentu prijema učinilac mora znati da je imovina stečena kriminalom. Nema sumnje da navedene radnje mogu podrazumevati širok spektar normalnih ekonomskih aktivnosti. Zbog njihovog ekstenzivnog karaktera, i Bečka konvencija i Konvencija o pranju novca ograničile su ugovorne obaveze u pogledu kriminalizacije ove radnje (zavisno od ustavnih principa i osnovnih pojmova pravnog sistema određene države). Za vreme pregovora, koji su rezultirali usvajanjem Bečke konvencije, postalo je jasno da je teško izabrati formulaciju koja će biti prihvatljiva za svaku državu. U pogledu nekih zemalja čije tužilaštvo postupa prema načelu legaliteta, bilo je neophodno omogućiti izvesnu slobodu, kako se ne bi zahtevalo od tužioca da krivično goni nedužna lica.²²

Dato krivično delo može se povezati sa držanjem ukradenih dobara, s tim da je predmet krivičnog dela širi – prihodi stečeni kriminalom u bilo kojoj formi. Stoga, nije iznenađujuće što je ova vrsta pranja novca u većini zemalja kriminalizovana kao ekstenzivniji oblik držanja ukradenih dobara. Na primer, to je slučaj u Belgiji²³ i Holandiji²⁴, gde su proširena postojeća krivična dela držanja ukradenih dobara.²⁵

- 21 N. Delić /2006/: Krivično delo pranja novca – međunarodni okviri i pozitivnopravna regulative – u: *Primena međunarodnog krivičnog prava od strane međunarodnih i domaćih sudova*, Tara, str. 345.
- 22 D. P. Stewart /1990/: Internationalising The War on Drugs: The UN Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, *Denver Journal of International Law and Policy*, pp. 393.
- 23 Član 505., stav 2. KZ Belgije.
- 24 Krivični zakonik Kraljevine Holandije donet je 3. marta 1881. godine, a stupio je na snagu 1. septembra 1886. godine. Prema stavu 1. člana 416. ovog zakonika, lice koje: a) stekne, poseduje ili prenosi imovinu ili zasnjuje pravo *in personam* ili *in rem* vezano za imovinu, ili prenosi takvo pravo, znajući u trenutku zasnivanja prava, sticanja imovine ili preuzimanja kontrole nad njom da je imovina dobijena krivičnim delom i b) umišljajno, u cilju dobijanja materijalne koristi, drži ili prenosi imovinu ostvarenu krivičnim delom, ili prenosi pravo *in personam* ili *in rem* vezano za imovinu koja je stečena krivičnim delom – smatra se odgovornim, jer je umišljajno ostvarilo vezu sa ukradenom imovinom i podleže zatvorskoj kazni u trajanju do četiri godine ili novčanoj kazni pete kategorije. U stavu 2. je propisano da se kazna navedena u stavu 1. primenjuje i na lice koje umišljajno ostvaruje korist od imovine stečene krivičnim delom. Prema članu 417. KZ lice koje sistematski narušava propise tako što umišljajno ostvaruje vezu sa ukradenom imovinom, podleže zatvorskoj kazni u trajanju do šest godina ili novčanoj kazni pete kategorije. (Б. В. Волженкин /2001/: *Уголовный кодекс Голандии*, Санкт-Петербург, str. 456–457).
- 25 G. Stessens /2000/: *Money Laundering: A New International Law Enforcement Model*, Cambridge, pp. 115–116.

Prikrivanje ili lažno prikazivanje prave prirode kriminalne imovine (član 3 (b) Bečke konvencije) predstavlja suštinu i najčešći oblik krivičnog dela pranja novca,²⁶ a opis nesumnjivo proističe iz američkog modela za kriminalizaciju (18 USC²⁷ član 1956., tačke (A) (i), B (i)). Stoga će navedeni element ovog krivičnog dela biti analiziran u narednom poglavlju.

3. KRIVIČNO DELO PRANJA NOVCA U UPOREDNOM ZAKONODAVSTVU

3.1. Sjedinjene Američke Države

Uprkos nastojanju međunarodnih instrumenata da unifikuju pravno regulisanje fenomena pranja novca, pojedina zakonodavna rešenja odlikuju različitosti, pa je u cilju potpunijeg sagledavanja problematike pranja novca potrebno posvetiti pažnju i komparativnoj analizi ovog krivičnog dela u savremenim krivičnopравnim sistemima. Pored onih autohtonih crta koje mu daju specifična lokalna, nacionalna, odnoso državna sredina, kriminalitet poseduje i zajedničke crte na širem regionalnom, pa čak i svetskom planu. Prelaženje državnih granica od strane prestupnika i njihovih kriminalnih grupa dovodi, s jedne strane, do pojave transnacionalnog kriminaliteta, a s druge, do pojave međunarodne saradnje na planu suzbijanja i sprečavanja ovakvih aktivnosti.²⁸

SAD su uskladile zakonodavstvo sa članom 3 (1) (b) Bečke konvencije koja zahteva da svaka ugovornica usvoji domaće zakonodavstvo o pranju novca. Zakon o sprečavanju pranja novca iz 1986. godine (*The Money Laundering Control Act – MLCA*) legalizaciju nezakonitih prihoda proglašava za federalno krivično delo. On prvi put kriminalizuje pranje novca u SAD i sadrži dva člana iz poglavlja 18. *United State Code*-a (§ 1956 i § 1957). Kongres je tako odgovorio na spiralan porast i dominaciju pranja novca u SAD, kao i vezu između pranja novca i organizovanog kriminala.

Primarna namera je bila da se inkriminiše proces u kome neko prikriva postojanje, nedozvoljen izvor ili nezakonito korišćenje dohodaka, a zatim ih lažno prikaže kako bi prihodi izgledali legalno. Takođe, cilj se ogleda i u tome da se spreči povratak nezakonitog profita u kriminalnu delatnost, koji se koristi za razvoj te aktivnosti. MLCA inkriminiše svakog ko umišljajno učestvuje u finansijskoj transakciji sa ilegalnim приходima ili „namerno podstakne nastavak specifične nezakonite aktivnosti“²⁹ ili planski prikrije „prirodu, lokaciju, izvor, vlasništvo ili kontrolu

26 J. Vogel /1997/, *Geldwäsche – ein europaweit harmonisierter Straftatbestand?*, *Z.St.W.*, № 2, pp. 340.

27 *United States Code* je federalni zakon Sjedinjenih Američkih Država. Poglavlje 18 (*Crimes and Criminal Procedure*) obrađuje oblast krivičnih dela i krivičnog procesa.

28 Đ. Ignjatović /2009/: *Metodologija istraživanja kriminaliteta*, Beograd, str. 46.

29 18. USC iz 1994. godine [član 1956 (a) (1) (A) (i), (ii)] inkriminiše svako lice koje:

(a) (1) Izvrši ili pokuša da izvrši finansijsku transakciju koja uključuje nezakonite prihode, znajući da je ta imovina ilegalna – (A) (i) sa namerom da podstakne nastavak specifične nezakonite aktivnosti ili (ii) sa namerom da prekrši članove 7201 ili 7206 *Internal Revenue Code*-a.

zabranjenih prihoda.³⁰ Član 1956 (a) (1) (A) (i) koji reguliše „podsticanje“ i član 1956 (a) (1) (B) (i) koji uređuje „prikriivanje“, imaju za cilj različite aktivnosti: prva odredba sprečava ponovno investiranje nezakonitih prihoda u nameri podsticanja te aktivnosti, dok druga onemogućava sakrivanje ilegalnih prihoda. MLCA kriminalizuje međunarodno pranje novca u članu 1956 (a) (2),³¹ koji obuhvata slučajeve kada se kriminalni prihodi legalizuju transferom izvan granica SAD.³²

Od tri krivična dela iz člana 1956. 18. USC³³, samo član 1956 (a) (1) (A) (i) kod krivičnog dela finansijskih transakcija zahteva korišćenje prihoda od predikatnog krivičnog dela za podsticanje predikatnog krivičnog dela.³⁴

Članovi 1956 (a) (2) i 1956 (a) (3) zahtevaju samo nameru podsticanja predikatnog krivičnog dela, nezavisno od izvora prihoda. Član 1956. (a) (1) (A) (i) primenjuje se na svakog ko:

1. zna da je imovina uključena u finansijsku transakciju i da predstavlja prihode od nekog oblika nezakonite aktivnosti,
2. izvrši ili pokuša da izvrši finansijsku transakciju koja u stvari uključuje prihode od specifične kriminalne aktivnosti i
3. umišljajno podstiče (promoviše) nastavak specifične nezakonite aktivnosti

Subjektivni element obuhvata specifičnu definiciju koja omogućava osudu bez obaveze dokazivanja da je okrivljeni znao tačne pojedinosti osnovnog krivičnog dela ili čak njegovu prirodu. Dovoljno je da je znao da imovina potiče iz neke vrste kriminalne aktivnosti i da imovina u stvari predstavlja prihode od predikatnog krivičnog dela. Subjektivni element ne može se negirati ignorisanjem realnosti. U

30 18. USC iz 1994. godine [član 1956 (a) (1) (B) (i)] inkriminiše svako lice koje – (B) zna da je transakcija u celini ili delimično planirana da: (i) prikrije ili lažno prikaže prirodu, lokaciju, izvor, vlasništvo ili kontrolu nezakonitih prihoda ili (ii) izbegne podnošenje izveštaja o transakciji nadležnom državnom organu.

31 Ova odredba inkriminiše lice koje: (2) transportuje, prenosi (ili pokuša da transportuje ili prenese) novčana sredstva ili fondove iz SAD u inostranstvo ili iz inostranstva u SAD – (A) sa namerom da podstakne nastavak specifične nezakonite aktivnosti; (B) navedeno lice zna da su ova novčana sredstva namenjena da: (i) prikriju ili lažno prikažu prirodu, lokaciju, izvor, vlasništvo ili kontrolu nezakonitih prihoda ili (ii) da se izbegne podnošenje izveštaja nadležnom državnom organu.

32 J. Gurule /1998/: The 1988 U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances – A Ten Year Perspective: Is International Cooperation Merely Illusory?, *Fordham International Law Journal*, № 1, pp. 97–100.

33 Section 1956(a)(1) – financial transaction offense, Section 1956(a)(2) – international offense and Section 1956(a)(3) – sting offense.

34 Predikatno krivično delo je radnja koja obezbeđuje izvor za mnogo ozbiljniju kriminalnu aktivnost. Najčešće označava radnju kojom se obezbeđuje izvor za pranje novca ili finansiranje terorizma. Tzv. „drug– related offences“ smatraju se najčešćim predikatnim krivičnim delom, jer stvaraju nezakonita sredstva za glavno krivično delo. Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine definiše predikatno krivično delo u tački h. člana 2.: „predikatno krivično delo označava bilo koje krivično delo čijim izvršenjem je ostvarena dobit koja može da bude predmet krivičnog dela kako je definisano u članu 6. ove konvencije“. Prema članu 6. stav 2. tačka b „u predikatna krivična dela spadaju teški zločini iz člana 2. Konvencije, kao i krivična dela vezana za organizovani kriminal, korupciju i ometanje pravde“.

članu 1956. „znanje“ se može utvrditi iz činjenica koje ukazuju da je kriminalna aktivnost naročito verovatna. Prema ovoj odredbi, okrivljeni obavlja finansijsku transakciju kada inicira, zaključi ili učestvuje u iniciranju ili zaključivanju transakcije.

Element koji se tiče „finansijske transakcije“ ima dve specifične komponente. To mora biti transakcija i mora biti finansijska. Obe komponente su definisane zakonom. Kvalifikovana „transakcija“ može praktično imati bilo koji oblik koji uključuje raspolaganje nečim što predstavlja prihod od osnovnog krivičnog dela, uključujući neformalno raspolaganje gotovim novcem preko nekog drugog. „Finansijska“ komponenta obezbeđuje nadležnost za primenu krivičnog dela iz člana 1956 (a)(1) (A)(ii), kao i za svako drugo krivično delo iz člana 1956 (a) (1).

Kvalifikovana transakcija mora da uključuje premeštanje novčanih sredstava na način koji utiče na međudržavnu (u okviru SAD) ili inostranu trgovinu ili uključuje finansijsku instituciju čija aktivnost utiče na međudržavnu ili inostranu trgovinu. U svakom slučaju, efekat na međudržavnu ili inostranu trgovinu mora biti makar „de minimis“ da bi opravdao krivično gonjenje. „Prihodi“ uključeni u transakciju mogu se sastojati od bilo koje imovine proistekle, dobijene ili zadržane, direktno ili indirektno, od nekog oblika nezakonite aktivnosti, uključujući bruto prihode od takve aktivnosti³⁵, nezavisno od toga da li je ona materijalna ili ne (npr. gotovina ili dug), stvari ili dragocenosti, ili stvari bez suštinske vrednosti (npr. čekovi koji se odnose na prazan bankovni račun).

Osam od deset krivičnih dela iz člana 1956. 18 USC, na neki način su povezana sa izvršenjem ili nagoveštenim izvršenjem najmanje jednog sa liste predikatnih krivičnih dela „specifičnih nezakonitih aktivnosti“. U slučaju „*promotional*“ (promotivnih) krivičnih dela vezanih za finansijske institucije, jedno od ovih predikatnih krivičnih dela mora biti izvor prihoda korišćenih za podsticanje predikatnog krivičnog dela.

Predikatna krivična dela mogu postojati u tri oblika: državna krivična dela, inostrana krivična dela i federalna krivična dela. Lista državnih krivičnih dela je relativno kratka i sastoji se od svakog krivičnog dela koje je propisano kao predikatno u RICO (*The Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act* iz 1970. godine), što podrazumeva „bilo koju radnju ili pretnju koja uključuje ubistvo, otmicu, kockanje, podmetanje požara, razbojništvo, podmićivanje, iznudu, radnje opscenog karaktera, radnje koje su u vezi sa kontrolisanim ili hemijskim supstancama“ (kako je to definisano u članu 102. *Controlled Substances Act-a* iz 1970. godine), koje je podložno krivičnom gonjenju i kažnjivo zatvorom u trajanju od najmanje godinu dana.

Lista inostranih krivičnih dela, kao predikatnih, koja se pominju u članu 1956. 18 USC, približno je ista – povreda prava druge države koja uključuje ubistvo, otmicu, podmićivanje, trgovinu drogom i sl., ali do krivičnog gonjenja dolazi samo u slučajevima koji uključuju finansijsku transakciju koja se u celosti ili delimično dogodila u SAD.³⁶ Lista federalnih predikatnih krivičnih dela je znatno duža, jer je

35 18. USC, član 1956. (c) (9).

36 18 U.S.C. 1956 (c) (7) (B) – Obzirom na finansijsku transakciju koja je u celosti ili delimično izvršena u SAD, termin „specifična nezakonita aktivnost“ označava krivično delo protiv strane države.

specifična i generička. Na primer, umesto propisa „otmica kao povreda federalnog prava“, nekoliko federalnih zakona SAD dekriminalizovalo je neke oblike otmice – međudržavno kidnapovanje, kidnapovanje članova Kongresa, predsednika i sl.³⁷ Sa druge strane, inkriminisana je „bilo koja aktivnost koja formira krivično delo koje se tiče federalne zdravstvene zaštite“.³⁸ Štaviše, to obuhvata ne samo RICO državna predikatna krivična dela, nego i RICO federalna predikatna krivična dela.³⁹

Spisak RICO predikatnih krivičnih dela sadrži značajan broj specifičnih federalnih krivičnih dela i bilo koje federalno krivično delo terorizma propisano u članu 2333b (g)(5) (B).⁴⁰

3.2. Velika Britanija

Saglasno obavezama propisanim Bečkom konvencijom i Konvencijom o pranju novca⁴¹, prvi oblik dela iz Bečke konvencije inkriminisan je u Engleskoj i Velsu. Ova aktivnost delimično je već bila kažnjiva prema članu 50. *Drug Trafficking Act-a* (DTA) iz 1994. godine i članu 93. *A Criminal Justice Act-a* (CJA) iz 1988. godine (pomaganje nekom licu da sačuva dobit ostvarenu trgovinom opojnim drogama), ali englesko zakonodavstvo uvodi novo krivično delo – „transfer prihoda dobijenih prometom narkotika“ (član 49. stav 1. tačka b. i stav 2. tačka b. DTA iz 1994. godine i član 93C stav 1. tačka b. i stav 2. tačka b. CJA iz 1988. godine). Cilj je bio da se u potpunosti ispune uslovi propisani Bečkom konvencijom.⁴²

Drugi oblik dela iz Bečke konvencije inkorporisan je u zakonodavstvo Engleske i Velsa („prikriivanje prihoda dobijenih prometom narkotika“) [član 49. st. 1 (a) i 2 (a) DTA iz 1994. godine i član 93C st. 1 (a) i 2 (a) CJA iz 1988. godine], dok je treći oblik dela iz Bečke konvencije inkriminisan kao sticanje, držanje ili korišćenje prihoda od trgovine opojnim drogama / prihoda stečenih kriminalom (član 51. DTA iz 1994. godine i član 93B *Criminal Justice Act-a* iz 1988. godine). Englesko zakonodavstvo predviđa opravdanje za okrivljenog koji nije imao nameru da „opere“ novac, jer neće odgovarati ako dokaže da je imovinu stekao uz adekvatnu nadoknadu. Stoga, nije krivično delo ako neko, npr. kupi jahtu od narko dilera, iako je ona prvobitno kupljena novcem stečenim od trgovine drogom, ukoliko novi sticalac plati odgovarajući iznos novca.

Theft Act iz 1968. godine (član 22.) propisuje krivično delo „Držanje ukradenih dobara“ koje se sastoji u trgovini ukradenom robom koja je pribavljena kra-

37 18 U.S.C. 1956 (c) (7) (D) – Termin „specifična nezakonita aktivnost“ označava krivično delo iz člana 351. (krivična dela protiv članova Kongresa), člana 1201. (međunarodna otmica), člana 1751. (krivična dela protiv predsednika) itd.

38 18 U.S.C. 1956 (c) (7) (F).

39 18 U.S.C. 1956 (c) (7) (A).

40 Money Laundering: An Overview of 18 U.S.C. 1956 and Related Federal Criminal Law, <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL33315.pdf>, 20. jun. 2017.

41 Ovaj međunarodni ugovor razlikuje se od Bečke konvencije po tome što obrađuje ne samo prihode od opojnih droga, već od bilo kog krivičnog dela. Ipak, autori su nastojali da koriste približno istu terminologiju koja se navodi u Bečkoj konvenciji.

42 R. Fortson /1994/, Annotations with the Drug Trafficking Act 1994, *Current Law*, pp. 37, 77.

dom, razbojništvom, provalom, prevarom, ucenom, a takođe, obuhvata i prihode od tih dobara. Za datu radnju propisana je kazna zatvora u trajanju do 14 godina. Ipak, roba može da izgubi zakonsku kvalifikaciju „ukradene“, ako se vrati vlasniku ili preda policiji. Subjektivni element koji se traži za ovo krivično delo podrazumeva „nečasnost“, odnosno, učinilac mora znati ili verovati da je imovina ukradena. To su termini koji uključuju i tzv. namerno neznanje (*willful blindness*), ali ne i sumnju, pa čak ni izrazitu sumnju.⁴³

U mnogim zemljama ozbiljnu raspravu izazvalo je sledeće pitanje – Da li učinilac može biti krivično gonjen zbog pranja novca, ukoliko nije svestan kriminalnog porekla imovine (ili se ne može utvrditi njegovo „znanje“), već postoji samo nehat. U Belgiji, Švajcarskoj i SAD, pranje novca je krivično delo samo ako se izvrši umišljajno. Ipak, član 6. stav 3., tačka (a) Konvencije o pranju novca dopušta zakonodavstvima uvođenje krivičnog dela nehatnog pranja novca, naročito u slučajevima kada je okrivljeni trebalo da pretpostavi da imovina potiče od krivičnog dela. Ovakvo drastično odstupanje inspirisano je činjenicom da se lica na taj način lakše osuđuju nego po osnovu motiva neophodnih za postojanje umišljaja. Neke države (npr. Holandija⁴⁴) uvele su nehatno pranje novca kao krivično delo.⁴⁵

Pravilno je shvatanje da se prihvatanje apstraktnih pravila kod određivanja subjektivnog elementa svodi na to da učinilac u slučaju umišljajnih krivičnih dela podleže odgovornosti za običan nehat. Ipak, kao argumentacija za ovakvu politiku navodi se da se na taj način onemogućava stvarna zabluda kao izgovor u slučajevima koji su vezani za „*willful blindness*“. Međutim, činjenica da neko ne poštuje pravila o prevenciji pranja novca dok obavlja finansijsku transakciju, ne može biti dovoljna da se tom licu pripíše znanje o kriminalnom poreklu imovine. Samo ako je okrivljeni efektivno gajio sumnju da je poreklo prihoda kriminalno, ali tome nije pridavao značaj (npr. nije se raspitao o izvoru prihoda) njegove radnje mogu se tumačiti kao „*willful blindness*“. To je pojam iz *common law*-a, koji odgovara konceptu eventualnog umišljaja u evrokontinentalnom pravu.⁴⁶ Mogućnost da se okrivljeni

43 Kada je u pitanju *willful blindness* („namerno slepilo“) okrivljeni veruje da postoji rizik od prisustva nekih zabranjenih radnji, ali odbija da to proveriti. Tim povodom, u slučaju *Westminster City v Croyalgrange Ltd* (1986) Dom Lordova je istakao: „Kada treba dokazati krivicu okrivljenog, sud uvek može da se bazira na dokazu da je okrivljeni namerno „zažmurio“ i odbio da ispita okolnosti, jer je predosećao istinu, ali nije hteo da njegova sumnja bude potvrđena“ (A. Ashworth /2009/: *Principles of Criminal Law*, New York, pp. 185).

44 Prema članu 417 bis Krivičnog zakonika Holandije, lice koje: a) stekne, poseduje ili prenosi imovinu ili zasniva pravo *in personam* ili *in rem* ili prenosi takvo pravo, ako je to lice u trenutku dobijanja imovine ili preuzimanja kontrole nad njom ili zasnivanja prava bilo dužno da osnovano pretpostavi da je poreklo imovine kriminalno, b) u cilju dobijanja materijalne koristi, poseduje ili prenosi imovinu ili prenosi pravo *in personam* ili *in rem* vezano za imovinu, ako je bilo dužno da pretpostavi da imovina ima kriminalno poreklo – smatra se odgovornim, ako je nehatno ostvarilo vezu sa ukradenom imovinom i podleže zatvorskoj kazni u trajanju do jedne godine ili novčanoj kazni pete kategorije. Stav 2. predviđa da se kazna navedena u stavu 1. primenjuje i na lice koje ostvaruje korist od imovine, ako je bilo dužno osnovano pretpostaviti da imovina ima kriminalno poreklo. (B. B. Волженкин: *op. cit.*, pp. 457–458).

45 G. Stessens: /2000/, *op. cit.*, pp. 123.

46 Umišljaj i nehat su dva pojavna oblika krivice, jer u osnovi umišljaj znači svesno kršenje društvenih normi i otvoreno suprotstavljanje temeljnim društvenim vrednostima, a nehat samo ravno-

osudi za pranje novca u slučaju eventualnog umišljaja prihvataju sudovi u SAD⁴⁷, Švajcarskoj⁴⁸ i Holandiji⁴⁹, ali i Belgijski parlament.⁵⁰ Tužilaštvo bi ovaj koncept očigledno koristilo uspješnije ukoliko bi „*willful blindness*“ zahtevao da se okrivljeni povinuje pravilima o prevenciji pranja novca, ali pojam eventualnog umišljaja ipak zahteva da je okrivljeni barem prepoznao mogućnost da prihodi imaju kriminalno poreklo. Nije dovoljan samo nehat, koji se ogleda u tome da nisu poštovana pravila o sprečavanju pranja novca.⁵¹

Zabranjena radnja koju propisuje *Theft Act* iz 1968. godine (član 22.) može imati četiri oblika:

1. Dobijanje ukradene imovine, što podrazumeva posedovanje ili preuzimanje pod svoju kontrolu.
 - Ovo je najčešći oblik krivičnog dela i primenjuje se na primaoca ukradenih stvari koji preuzima imovinu od izvršioca krađe, radi ponovne prodaje, kao i na lice koje kupuje ukradenu robu od drugog.
2. Dogovor o dobijanju ukradenih stvari.
 - Ako se učinilac složi da kupi ukradena dobra od izvršioca krađe koji će ih dostaviti kasnije, krivično delo postoji i pre nego što izvršilac krađe preduzme bilo koju radnju da isporuči robu.
3. Retencija, pomeranje, uklanjanje ili realizacija u korist drugog lica (takođe i pomaganje u tome).
 - Ovo je ekstremno ekstenzivna odredba, kojom se inkriminiše lice koje pomaže izvršiocu krađe ili primaocu ukradenih stvari. Šira je od četvrtog oblika krivičnog dela, koji kriminalizuje dogovor da se izvrši činjenje ili nečinjenje iz trećeg oblika dela. Stoga, lice koje izvrši radnju, pomogne da se ona preduzme ili dogovori da izvrši ili pomogne u bilo kojoj radnji činjenja ili nečinjenja iz trećeg oblika krivičnog dela – smatra se krivično odgovornim, ali pod jednim uslovom: to mora biti u interesu drugog lica.

Svrha proširivanja definicije „držanja ukradenih dobara“ je sledeća: suzbijanje krađe, tako što se otežava (ili čini manje profitabilnom) prodaja ukradene imovine. Ovaj cilj je dalje razrađen usvajanjem zakonodavstva o pranju novca i raspolaganju prihodima od kriminala. Sada postoji kompleksna legislativna struktura koja proširuje opseg krivičnog prava izvan granica držanja ukradenih dobara. Aktivnom uvođenju mera protiv pranja novca u Engleskoj doprinosi donošenje Zakona o prihodima stečenim kriminalom iz 2002. godine (*The Proceeds of Crime Act*). Osnovni

dušnost prema njima. Shodno tome, krivično pravo uzima u obzir odgovarajuće socijalno-etičko vrednovanje i pravno ga reguliše tako što se umišljajnom i nehatnom učiniocu upućuje prekor različite sadržine. (N. Delić /2009/: Opšti pojam krivičnog dela u Krivičnom zakoniku Srbije, *Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja*, str. 241).

47 United States v. Antzoulatos, 962 F.2d, 720 (7th Cir.), 113 S.Ct. 331 (1992).

48 Swiss Supreme Court: ATF 119 IV 242.

49 Dutch Supreme Court, judgment of 19 January 1993, NJ (1993), No. 491.

50 *Parl. St.*, Senaat, 1989–90, 890/2, p. 28.

51 G. Stessens (2000): *op. cit.*, pp. 125–126.

cilj Zakona je sprečavanje sticanja dobiti izvršenjem krivičnog dela i onemogućavanje da se sredstva uvedu u novu kriminalnu delatnost. Treba pomenuti tri najvažnija krivična dela propisana ovim zakonom. Član 327. Zakona kreira krivično delo prikriivanja, lažnog prikazivanja, konverzije, prenošenja ili uklanjanja iz jurisdikcije imovine ostvarene kriminalom. Član 328. inkriminiše uključivanje u dogovor da se omogući sticanje, retencija, korišćenje ili kontrolisanje od strane drugog lica imovine stečene krivičnim delom, a član 329. kriminalizuje sticanje, korišćenje ili držanje imovine pribavljene kriminalom. Za sva navedena krivična dela propisana je kazna zatvora u trajanju do 14 godina.

Dela iz članova 327–329 sadrže dva glavna elementa. Kao prvo, povezana su sa imovinom stečenom kriminalom, koja predstavlja:

1. korist pribavljenu kriminalnim ponašanjem ili
2. imovinu koja direktno ili indirektno reprezentuje takvu korist

Kvalifikacija radnji je šira nego kod „držanja ukradenih dobara“, jer obuhvata prihode od svih krivičnih dela, naročito od onih koja su u vezi sa opojnim drogama. Drugi glavni element takođe formuliše deo definicije „imovine stečene kriminalom“ – okrivljeni mora znati ili sumnjati da odatle potiče korist. Drugim rečima, imovina je „kriminalna“ samo ako učinilac bude svestan toga i to je jedini subjektivni element iz članova 327. i 329. Član 328. dodatno zahteva da okrivljeni zna ili sumnja (pretpostavlja) da će dogovor omogućiti sticanje, retenciju, korišćenje ili kontrolisanje imovine.

Ovi elementi sasvim su subjektivni, jer se zahteva da okrivljeni sumnja (termin koji spada u tzv. *recklessness*)⁵² da imovina može biti „kriminalna“, odnosno da veruje u postojanje rizika da imovina predstavlja prihod od kriminala. Primena termina „suspect“ zahteva drugačiji stepen krivice od izraza „believe“ koji se traži kod krivičnog dela držanja ukradenih dobara iz *Thaft Act-a*. Treći oblik krivičnog dela „Držanje ukradenih dobara“ je kažnjiv samo ako se vrši u korist drugog lica, a sličan zahtev primenjuje se samo u članu 328. *Proceeds of Crime Act-a*, ali ne i na druga krivična dela iz ovog zakona.⁵³

3.3. Sudska praksa o pranju novca u državama anglosaksonskog pravnog sistema

Krivična dela pranja novca predviđena su međunarodnim konvencijama, ali je diskutabilno koliko je opravdano propisivanje ovako široko formulisanih radnji. Kao svrha ove kriminalne politike pominje se težnja da se krivično gone lica koja se

52 „Recklessness“ predstavlja oblik krivice pod koji bi se grubo rečeno mogli podvesti slučajevi eventualnog umišljaja i svesnog nehata koji postoje u sistemima evrokontinentalnog krivičnog prava. Koncept *recklessness-a* je izgrađen isključivo na osnovu intelektualnog elementa (svest o mogućnosti ostvarenja zabranjene posledice). U suštini, ovaj oblik krivice podrazumeva neopravdano prihvatanje rizika, tj. uključuje preduzimanje radnje koja nosi opasnost nastupanja zabranjene posledice, pri čemu je nerazumno prihvatiti taj rizik, s obzirom na sve konkretne okolnosti. (I. Đokić /2014/: O pojmu umišljaja u engleskom krivičnom pravu, *Pravni život* № 9, str. 265, 272).

53 A. Ashworth: *op. cit.*, pp. 389–391.

bave organizovanim kriminalitetom. Međutim, opseg krivičnih dela može podstaći tužioca da podigne optužnicu zbog pranja novca kada učinilac nema legalno pokriće za tako veliku sumu, iako se ne može dokazati koja pojedinačna krivična dela je izvršio i stekao prihode od njih. U kanadskom slučaju *R v Tejani*⁵⁴, okrivljeni je optužen za pranje novca prema članu 19 (2) *Narcotic Control Act*-a, koji zahteva dokaz o postojanju namere da se „konvertuje“ ili „prikrije“. Sud je istakao da reči „konvertuje“ i „prikrije“ nisu sinonimi.

Konvertovanje ima šire značenje, jer označava promenu ili transformisanje koje ne mora da uključuje nameru da se prikriju ili lažno prikažu kriminalni prihodi. Vrhovni sud Kanade (*R. v Daoust*⁵⁵) ponovo je istakao da reč „konvertovati“ treba tumačiti u jezičkom značenju – konvertovanje ne mora da uključuje nameru da se prikrije ili lažno prikaže nezakonita imovina.⁵⁶

U britanskom slučaju *Bloxham* (1983)⁵⁷ okrivljeni kupuje automobil, shvativši kasnije da je ukraden, pa ga ubrzo prodaje drugom licu, zbog čega je optužen za treći oblik krivičnog dela „držanje ukradenih dobara“. Dom Lordova je ukinuo presudu po osnovu toga što je okrivljeni prodao automobil u ličnom interesu, a ne u korist drugog lica. On ga nije prodao ni u interesu originarnog držaoca ili izvršioca krađe (o kome ništa nije znao), pa bi bilo iluzorno zaključiti da je automobil prodao u korist kupca. Štaviše, okrivljeni je originarni kupac *bona fide*, a cilj *Theft Act*-a nije da inkriminiše takve kupce, čak i ako se kasnije otkrije neprijatna (*unwelcome*) istina o toj trgovini (član 3., stavovi 1. i 2. *Theft Act*-a iz 1968. godine).

Sudovi Sjedinjenih Američkih Država bavili su se preciznim značenjem povezanih „prihoda“ i „promotivnih“ elemenata promotivnih krivičnih dela koja se tiču transakcije. Pod određenim okolnostima, teško je reći kada su plodovi krivičnog dela iskorišćeni za dalje kriminalne ciljeve, a kada je aktivnost samo deo predikatnog krivičnog dela. U slučaju *Santos*⁵⁸, koji je razmatrao Vrhovni sud, okrivljeni je osuđen za pokretanje ilegalnog kockarskog biznisa, čime je prekršio 18 U.S.C. §1955. Ovaj član zahteva da tužilaštvo dokaže da je okrivljeni obavio kontinuiranu aktivnost, koja je vršena u periodu koji prelazi 30 dana ili jednu koja proizvodi bruto prihode od najmanje 2000 dolara (za svaki dan).

Santos je takođe osuđen i za promotivno pranje novca iz člana 1956., koje se zasniva na dokazu da je za vreme ove delatnosti isplatio svoje klijente i radnike od prihoda dobijenih preduzetništvom. Apelacioni sud je naveo da su ovo bili troškovi povezani sa izvršenjem ilegalnog kockarskog biznisa, a ne profit. Pozivajući se na svoje ranije odluke, sud ističe da prihodi podrazumevaju čistu dobit, a ne bruto prihode (prihodi bez odbitka troškova). Rešavanje ovog slučaja bilo je složeno za Vrhovni sud SAD zbog nejednakog kažnjavanja za upravljanje kockarskim biznisom (zatvor u trajanju do pet godina) i pranje novca (zatvor u trajanju do 20 godina).

54 (1999) 138 ccc (3d) 366.

55 (2004) 235 dlr (4th) 216.

56 R. Durrieu: *op. cit.*, pp. 242.

57 [1983] 1 AC 109.

58 United States v. Santos, 461 F. 3d 886, 889 (7th Cir. 2006).

Ovo pitanje je podelilo sud, jer je četvoro sudija istaklo da „prihodi“ podrazumevaju „profit“, dok je drugih četvoro zaključilo de je reč o bruto prihodima.

Deveti sudija saglasio se na kraju sa mišljenjem da se tu radi o bruto prihodima, ali je sugerisao da prihodi nekada podrazumevaju profit, a nekada bruto prihode. Sudija Scalia u većinskom mišljenju za sud, navodi da Kongres nije u to vreme eksplicitno definisao „prihode“ kao izraz koji se koristi u Zakonu o sprečavanju pranja novca iz 1986. godine.⁵⁹ U odsustvu zakonske definicije, izrazi treba da imaju svoje uobičajeno značenje. U konvencionalnom govoru, prihodi mogu da podrazumevaju kako dobit, tako i bruto prihode.

Kada termini iz krivične odredbe mogu da se posmatraju dvojako, pravilo *in dubio pro reo* zahteva da se izraz tumači na način koji je najpovoljniji za optuženog. Primenom ovog pravila izbegava se tzv. integracioni („merge“) problem.⁶⁰

Sudija Stevens se na kraju složio sa većinskim shvatanjem, ali ne i u obrazloženju. Saglasio se sa mišljenjem manjine, barem u delu koji se odnosi na shvatanje da „zakonodavna istorija člana 1956. jasno daje do znanja da je Kongres nameravao da u izraz „prihodi“ uključi bruto prihode od prodaje dobijene krijumčarenjem i operacijama organizovanog kriminala kartela uključenih u takve prodaje“.⁶¹ Takođe, pravilo *in dubio pro reo* ne može da se primeni na definiciju prihoda za ovakve oblike nezakonite aktivnosti“, a rezultati integracije suviše su ekstraordinarni da bi ga ubedili da je Kongres nameravao integraciju na svim instancama. Stoga, on pretpostavlja da je pod izrazom „prihodi“ Kongres podrazumevao „bruto prihode“, osim u onim slučajevima kao što je „Santos“, gde bi rezultati bili isuviše nepravični, pa ne potkrepljuju takvu prezumciju.⁶²

Govoreći u ime četvoro sudija koji su bili u manjini prilikom donošenja odluke⁶³, sudija Alito je obrazložio da prihodi proistekli iz kockarskog biznisa, koji se koriste za plaćanje osnovnih troškova upravljanja ovim biznisom, ne predstavljaju „prihode“ u značenju koje propisuje Zakon o sprečavanju pranja novca. Nema objašnjenja zašto je Kongres želeo da radikalno uveća kaznu za transakciju koja je već deo krivičnog dela, pravilno je razmotrena i adekvatno zakonski kažnjiva“, budući da Kongres nije imao nameru da izobličiti rezultat koji se dobija u ovom slučaju.

59 553 US 507, 511 (2008).

60 Obzirom da nekoliko lutrija nije isplatilo dobitnike, član 1955. 18. USC koji inkriminiše ilegalne lutrije, integrisao se sa Zakonom o sprečavanju pranja novca. Kongres je očigledno odlučio da aktivnosti lutrije povlače zatvor u trajanju do pet godina (član 1955 a), ali kao rezultat integracije učinilac će se suočiti sa još dodatnih 20 godina (prema *Money laundering statute*-u, član 1956 (a) (1)). Integracioni problem nije ograničen na aktivnosti lutrije. Uopšteno govoreći, svaka specifična nezakonita aktivnost, čija epizoda uključuje transakcije koje nisu elementi krivičnog dela i gde učinilac prenosi prihode na nekog drugog, integrisaće se sa pranjem novca.

61 United States v. Santos: „Proceeds“ in Federal Criminal Money Laundering Statute, 18 U.S.C. Section 1956, Means „Profits,“ Not „Gross Receipts“ (http://digital.library.unt.edu/ark:/67531/mctacs10756/m1/1/high_res_d/RS22896_2008Jun13.pdf, 02. jun. 2017).

62 Dopunska lista federalnih *money predicate* krivičnih dela predviđa maksimalnu kaznu zatvora koja se može izreći za svako predikatno krivično delo.

63 Protiv donošenja ove sudske odluke bili su sudije Samuel Alito, John Roberts, Anthony Kennedy i Stephen Breyer.

Štaviše, obzirom da se taj izraz primenjuje i na „promotional“ i na „concealment“ krivična dela, većinska sudska odluka otežava krivično gonjenje profesionalnih izvršilaca krivičnog dela pranja novca, koji uglavnom ne znaju da li su legalizovali bruto prihode ili profit. Sudija Breyer se složio i dodao svoje izdvojeno mišljenje, gde je istakao da bi „integracioni problem“ mogao biti bolje razjašnjen uputstvom o kažnjavanju ili putem tumačenja „promotivnog“ elementa krivičnog dela.

Šta zapravo slučaj Santos podrazumeva? Neki sudovi su zaključili da „njegovi prihodi označavaju profit“ i to je ocena koja se primenjuje samo u slučaju radnji kockanja,⁶⁴ dok drugi stavljaju u prvi plan slučajeve koji uključuju prodaju dobijenu krijumčarenjem.⁶⁵ Najispravnije bi bilo da se ovo pravilo primenjuje kada postoji rizik od integracije („merge“), rizik da će transakcija koja je deo predikatnog krivičnog dela biti inkriminisana dodatno kao krivično delo pranja novca.⁶⁶

Kongres je rešio ovaj problem dodavanjem eksplicitne definicije prihoda u 18 U.S.C. §1956: „izraz prihodi podrazumeva bilo koju imovinu proisteklu, dobijenu, zadržanu, direktno ili indirektno kroz neki oblik nezakonite aktivnosti, uključujući bruto prihode“.⁶⁷

Definicija razjašnjava odnos profita i bruto prihoda, kao i nekoliko drugih važnih pitanja. Na primer, sada je jasno da izraz uključuje prihode iz zakonitih izvora, koji su zadržani putem izvršenja predikatnog krivičnog dela.⁶⁸ Ipak, ne mora nužno da bude poništena odluka nižeg suda koja predviđa da prihodi moraju biti „izvedeni iz već izvršenog krivičnog dela ili ostvarene faze krivičnog dela“, pre nego što budu legalizovani.

Kada je reč o promotivnom (promotional) elementu, neki od nižih sudova su zaključili da „promotivni element može biti ispunjen transakcijama koje podstiču kontinuirano napredovanje osnovnog krivičnog dela“. Ipak, jedan „Circuit“ je objavio da „promotivni“ element pranja novca ne može biti ispunjen prostim demonstriranjem da je nezakonito zarađen novac korišćen da promoviše kontinuirano funkcionisanje jedne „inače zakonite delatnosti“. Na primer, plaćanje poreza ili računa za iznajmljivanje automobila ili usluge lekara, čak i ako je učinilac često uključen u radnju prevare, neće biti dovoljno za postojanje promotivnog elementa.⁶⁹

64 United States v. Irvin, 656 F.3d 1151, 1165 (10th Cir. 2011). (Ovaj sud je razjasnio da se slučaj Santos mora ograničiti na faktičke okolnosti, pa „prihodi“ podrazumevaju „profit“ za svrhe Zakona o pranju novca, samo kada je uključena ilegalna operacija kockanja).

65 United States v. Quinones, 635 F.3d 590, 600 (2d Cir. 2011). Izraz „prihodi“ iz 18 U.S.C. §1956 ne označava „profit“ osim kada predikatno krivično delo uključuje prodaju dobijenu krijumčarenjem.

66 United States v. Crosgrave, 637 F.3d 646, 654–55 (6th Cir. 2011). „Prihodi“ podrazumevaju profit samo kada predikatno krivično delo iz 18 U.S.C. §1956 kreira integracioni problem, koji vodi do radikalnog uvećanja zakonskog maksimuma kazne, a ništa u zakonodavnoj istoriji ne nagoveštava da je Kongres imao za cilj takvo pooštavanje kazne.

67 18 USC 1956 (c) (9). Kongres je dodao definiciju u članu 2 (f) Public law 111–21, 123 stat.1618 (2009) (S 386).

68 United States v Jusuf, 536 F. 3d 178, 185 (3d Circ. 2008).

69 Money Laundering: An Overview of 18 U.S.C. 1956 and Related Federal Criminal Law <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL33315.pdf>, 20. jun. 2017.

3.4. Ruska Federacija

Prema Krivičnom zakoniku Ruske Federacije⁷⁰ krivična dela pranja novca vrše se sa direktnim umišljajem u cilju da prihodi ostvareni kriminalom dobiju legalan oblik. Legalizacija (pranje) novca ili druge imovine koju su druga lica stekla kriminalnim putem (član 174. KZ) može da podrazumeva sledeće radnje:

1. Izvršenje finansijskih operacija ili drugih transakcija novcem ili drugom imovinom koju su druga lica stekla kriminalnim putem, sa ciljem da držanje, korišćenje i raspolaganje navedenim novcem ili drugom imovinom dobije zakonitu formu
2. Ista radnja izvršena u velikom iznosu (preko 1.500.000 rubalja)
3. Izvršenje radnje iz stava 1.:
 - a) od strane grupe lica, po prethodnom dogovoru,
 - b) od strane lica koja koriste svoj službeni položaj
4. Izvršenje radnje iz stava 1.:
 - a) od strane organizovane grupe,
 - b) u osobito velikom iznosu (preko šest miliona rubalja)

Osnovni oblik krivičnog dela iz člana 174. 1. KZ⁷¹ podrazumeva „Izvršenje finansijskih operacija i drugih transakcija novcem ili drugom imovinom koju je lice steklo krivičnim delom, sa ciljem da držanje, korišćenje i raspolaganje navedenim novcem ili drugom imovinom dobije zakonitu formu“.

Usmerenost, objektivna strana i predmet krivičnog dela u potpunosti se podudara sa obeležjima inkriminacije iz člana 174. KZ. Jedina razlika ogleđa se u tome što je sam učinilac stekao novac ili drugu imovinu kriminalnim putem, a ne druga lica, kao što to predviđa član 174. KZ.⁷²

Po shvatanju B. Анатольевне Тагирове, u prvobitnoj redakciji člana 174. KZ RF postojale su greške, usled čega su lica pozivana na odgovornost kako zbog legalizacije dobiti stečene kriminalom, tako i za prethodno krivično delo. Netačne formulacije dispozicija ovog člana i njihov blanketni karakter neretko su povlačile nepravilnu kvalifikaciju datih krivičnih dela. Iako je izmenjen član 174. KZ, a zatim i član 174-1 KZ, to nije dovelo do optimizacije navedenih normi i ostalo je sporno koliko su odredbe u skladu sa međunarodno-pravnim normama koje propisuju odgovornost za pranje novca.

Federalni zakon Ruske Federacije N 115-F3 od 7. avgusta 2001. godine (u redakciji od 30. 12. 2015. godine)⁷³ omogućio je sledeće:

- uvođenje specijalizovanog organa,

70 Službeni glasnik RF, br. 63-F3/96.

71 Član 174. 1. – Legalizacija (pranje) novca ili druge imovine koju je lice steklo krivičnim delom.

72 A. И. Папор /2011/: *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*, Москва, стр. 127–128.

73 „Zakon o sprečavanju legalizacije prihoda dobijenih kriminalom i finansiranju terorizma“.

- postignuta je obostrana saglasnost sa nekim državama u pogledu saradnje u datoj sferi,
- sprovode se zajedničke operacije pravosudnih organa različitih zemalja,
- pojačana je kontrola u bankarskoj sferi,
- potpisana je i ratifikovana većina međunarodnih konvencija⁷⁴

Prema mišljenju B. Сергеевича Давыдова, pojedini autori vide socijalnu suštinu pranja novca u narušavanju ili pretnji narušavanjem ekonomske stabilnosti društva i stoga ekonomske odnose posmatraju kao objekt krivičnog dela propisanog članom 174. i 174–1. KZ RF.

Shvatanje o opasnosti legalizacije dobiti stečene kriminalom za ekonomiju, bazira se na individualnim pogrešnim pretpostavkama autora, koji predstavljaju ideološko, a ne naučno znanje. Vladajuće shvatanje u savremenoj ruskoj nauci krivičnog prava po kome društveni odnosi u sferi ekonomije predstavljaju neposredni objekt krivičnog dela, nije dovoljno argumentovano. Tvrdnja da je legalizacija prihoda stečenih kriminalom privredno krivično delo, prihvata se kao aksiom bez dovoljne naučne osnove.

Polazeći od suštine legalizacije imovine stečene krivičnim delom, usmerenosti umišljaja učinioca, karaktera realno pričinjene štete i međunarodne prakse – prihvatljivije je sledeće shvatanje: osnovni neposredni objekt su društveni odnosi koji se formiraju pri obezbeđivanju društvene bezbednosti, dok su dopunski neposredni objekt društveni odnosi koji obezbeđuju normalnu delatnost pravosudnih organa u oblasti razotkrivanja krivičnih dela, a takođe i društveni odnosi u sferi ekonomske delatnosti. Oba dopunska objekta su fakultativna, tj. šteta navedenim odnosima, može, ali ne mora biti naneta.

Legalizacija dobiti stečene kriminalom, po pravilu, predstavlja lanac uzajamnih transakcija čiji se predmet može menjati. Polazeći od bukvalnog tumačenja, transakcija sa odgovarajućim modifikacijama forme imovine ima apsolutno samostalni karakter i ne mora se neposredno odnositi na prihode stečene kriminalnim putem. Imovina koja je predmet narednih transakcija može imati potpuno zakonito poreklo. S tim u vezi, treba uneti dopunu u članove 174. i 174–1. u odeljku koji opisuje predmet krivičnog dela. Kažnjavanje treba da se odnosi na legalizaciju prihoda koji su nesumnjivo stečeni kriminalnim putem, ali i na legalizaciju modifikovanog oblika te imovine.

U cilju sprečavanja terorističke delatnosti, neophodno je predvideti mogućnost krivičnog gonjenja lica koja legalizuju nezakonito (a ne samo kriminalno) stečene prihode i koriste legalizovana sredstva u interesu terorističkih organizacija. Prema mišljenju mnogih teoretičara, sankcije propisane navedenim članovima KZ RF ne odražavaju visok stepen društvene opasnosti, mada postoje i druga shvatanja.

Međutim, osnovni nedostatak krivičnog zakonodavstva RF predstavlja odsustvo mogućnosti primene mere konfiskacije imovine. Neophodno je vratiti u KZ

74 Уголовная ответственность за отмывание доходов от преступной деятельности и его предупреждение в США и России, <http://www.dissercat.com/content/ugolovnaya-otvetstvennost-za-otmyvanie-dokhodov-ot-prestupnoi-deyatelnosti-i-ego-preduprezhd>, 06. avgust 2017.

odredbe koje se tiču konfiskacije. U stavu 1. člana 174. KZ konfiskacija imovine mora biti predviđena kao alternativna vrsta kazne. U slučaju teškog i osobito teškog oblika ovog krivičnog dela konfiskacija mora biti obavezna.⁷⁵

4. ZAVRŠNA RAZMATRANJA

Početakom 80-ih godina XX veka, velika rasprostranjenost trgovine opojnih droga stimulisala je države na uvođenje zakonodavnog sistema za sprečavanje pranja novca. Generalna skupština UN usvojila je 1985. godine deklaraciju⁷⁶ u kojoj se ističe da su postojeće norme o prometu opojnih droga nedovoljne da se suprotstave internacionalnoj prirodi ovog krivičnog dela, što zahteva donošenje sveobuhvatnog međunarodnog sporazuma. Bečka konvencija je prvi, ali i najvažniji međunarodni ugovor posvećen pranju novca, jer se sve naredne konvencije zasnivaju na tom sporazumu. U članu 3 (1) države se pozivaju da inkriminišu tri oblika aktivnosti kada se vrše umišljajno. Kriminalizacijom pranja novca štiti se privredni sistem, koji se direktno oštećuje prikrivanjem, korišćenjem ili sticanjem kriminalne imovine. U svetlu ovih izlaganja, može se reći da dve radnje iz Bečke konvencije zahtevaju nanošenje specifične povrede, jer se mogu kvalifikovati kao dovršena krivična dela. Pre svega, to je prikrivanje ili lažno prikazivanje prave prirode, izvora, mesta, kreiranja, prava u vezi sa svojinom, ili nad svojinom; drugo, to je sticanje ili korišćenje kriminalnih prihoda. Takođe, jedna od definisanih radnji je krivično delo sa specifičnom namerom, koja predstavlja nedovršeno krivično delo: to je konverzija ili transfer kriminalnih prihoda u cilju prikrivanja ili lažnog prikazivanja kriminalnog porekla takve imovine. Inkriminisanje lica koje izvrši izvesnu aktivnost „sa svrhom ili namerom da ostvari drugu vrstu radnje“ u suštini se definiše kao nedovršeno krivično delo.

Svetsko iskustvo ukazuje na neophodnost uvećanja oblika preventivne aktivnosti u odnosu na koje se proširuju procedure kontrole legalizacije imovine stečene krivičnim delom. Kontrola se odnosi na državne kompanije, advokatska društva, konsultante u oblasti biznisa i pravna lica koja se bave registracijom organizacija, kako u zemlji, tako i inostranstvu. Učešće isključivo pravosudnih organa u borbi protiv pranja novca nije dovoljno. Neophodna je veza sa asocijacijama agenata za nekretnine, učesnicima tržišta vrednosnih papira, dragocenosti i kreditnim organizacijama. Treba naglasiti da najčešći predmet legalizacije predstavlja bezgotovinski novac, uzevši u obzir specifičnosti radnji učinilaca, uključujući šeme izvršenja krivičnih dela, koje su veoma raznovrsne i često se svode samo na izvršenje transakcija i finansijskih operacija. Po ugledu na međunarodna tela, neophodno je na državnom nivou utvrditi vezu između organizovanog kriminala, trgovine narkoticima, terorizma i pranja novca i formirati jedinstvenu strategiju borbe sa tim oblicima teških krivičnih dela.

75 Легализация преступных доходов – уникальный криминальный феномен XXI века, <http://www.yurclub.ru/docs/criminal/article79.html>, 01. avgust. 2017.

76 Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, a / res /40/122 (13. decembar 1985. godine), član 4 (d).

LITERATURA

- Andrić I. /1979/: *Znakovi pored puta*, Sarajevo.
- Ashworth A. /2009/: *Principles of criminal law*, New York.
- Čosić D. /1997/: *Koreni*, Beograd.
- Delić N. /2009/: Opšti pojam krivičnog dela u Krivičnom zakoniku Srbije, *Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja*.
- Delić N. /2006/: Krivično delo pranja novca – međunarodni okviri i pozitivnopravna regulative – u: *Primena međunarodnog krivičnog prava od strane međunarodnih i domaćih sudova*, Tara.
- Đokić I. /2014/: O pojmu umušljaja u engleskom krivičnom pravu, *Pravni život* № 9.
- Durrieu R. /2013/: *Rethinking Money Laundering & Financing of Terrorism in International Law*, Boston.
- Fortson R. /1994/, Annotations with the Drug Trafficking Act 1994, *Current Law*.
- Gurule J. /1998/: The 1988 U.N. Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances – A Ten Year Perspective: Is International Cooperation Merely Illusory?, *Fordham International Law Journal*, № 1.
- Gurule J. /1995/: The Money Laundering Control Act of 1986: Creating a New Federal Offence or Merely Affording Federal Prosecutors an Alternative Means of Punishing Specified Unlawful Activity?, *American Criminal Law Review*.
- Ignjatović Đ. /2009/: *Metodologija istraživanja kriminaliteta*, Beograd.
- Jakulin V. /2015/: Pranje novca u aktima Evropske unije, *Strani pravni život* № 2.
- Jovašević D. /2006/: *Leksikon krivičnog prava*, Beograd.
- Jovašević D. /2013/: Pranje novca– međunarodni standardi i pravo Republike Srbije, *Teme*, № 4.
- Konstantinović Vilić S., Nikolić Ristanović V., Kostić M. /2010/: *Kriminologija*, Beograd.
- Lazarević Lj. /2011/: *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd.
- Легализация преступных доходов – уникальный криминальный феномен XXI века, <http://www.yurclub.ru/docs/criminal/article79.html>, 01. avgust. 2017.
- Money Laundering: An Overview of 18 U.S.C. 1956 and Related Federal Criminal Law <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL33315.pdf>, 20. jun. 2017.
- Papor A. И. /2011/: *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*, Москва.
- Rot N. /1969/: *Psihologija ličnosti*, Beograd.
- Stessens G. /2000/: *Money Laundering: A New International Law Enforcement Model*, Cambridge.
- Stessens G. /1997/: *De nationale en internationale bestrijding van het witwassen. Onderzoek naar een meer effectieve bestrijding van de profijtgerichte criminaliteit*, Antwerp, pp. 157–158.
- Stewart D. P. /1990/: Internationalising The War on Drugs: The UN Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, *Denver Journal of International Law and Policy*.
- Stojanović Z., Kolarić D. /2014/: *Krivičnopravno suzbijanje organizovanog kriminaliteta, terorizma i korupcije*, Beograd.
- Tišma A. /1997/: *Vere i zavere*, Beograd.
- Vogel J. /1997/, Geldwäsche – ein europaweit harmonisierter Straftatbestand?, *Z.St.W.*, № 2.

Волженкин Б. В. /2001/: *Уголовный кодекс Голандии*, Санкт-Петербург.

Уголовная ответственность за отмывание доходов от преступной деятельности и его предупреждение в США и России, <http://www.dissercat.com/content/ugolovnaya-otvetstvennost-za-otmyvanie-dokhodov-ot-prestupnoi-deyatelnosti-i-ego-preduprezhd>, 06. avgust 2017.

Vukan Slavković, PhD

College of criminalistics and security, Niš

THE OFFENSE OF MONEY LAUNDERING IN MODERN COMPARATIVE LEGISLATION

SUMMARY

Money laundering is a crime of international character recognized by the most legislations and legal theorists throughout the world. It is the influx of proceeds from crime, apparently legal, in order to enable the future use of that property and the acquisition of new incomes. Money laundering crimes are regulated by international agreements, among which the most significant is the United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances and the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism. Vienna Convention was the first international agreement addressed to money laundering and the most important international commitment on this matter, as all the future treaties rely on it. The article 3 (1) of the convention calls on states to incriminate three types of activities, when they are committed intentionally. The primary intent was to criminalize the process by which one conceals the existence, illegal source, or illegal application of income, and then disguises that income to make it appear legitimate. The convention also is aimed to stem the flow of illicit profits back to the criminal enterprise used to capitalize criminal profits and to expand criminal activity. In this article, the author discusses a number of important issues related to the money laundering crimes. In that context, special attention was paid to demonstration and analysis of statutes of USA, Great Britain and Russian Federation.

Key words: money laundering, Vienna Convention, proceeds from crime, legalization, Money Laundering Convention.